

Pincode.

4GT

§ 1.4 Help, de
prijzen stijgen!

31/8/26

Noordhoff

Brengt je verder

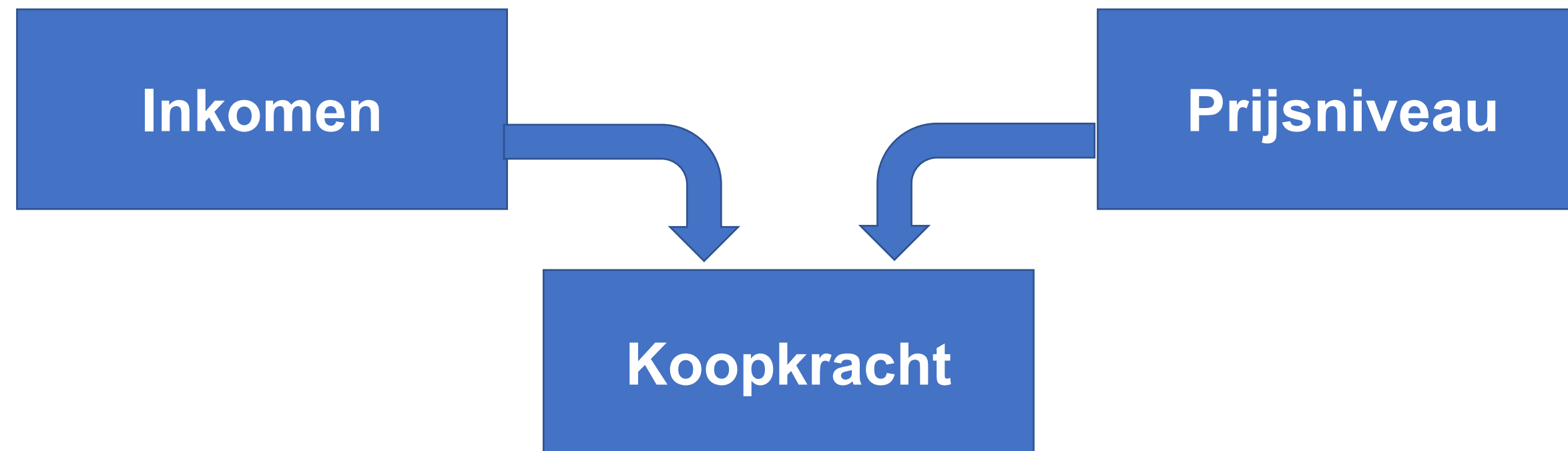
§ 1.4 Help, de prijzen stijgen!

In deze presentatie leer je:

- wat oorzaken van inflatie zijn
- hoe je het cpi en de inflatie berekent
- wat gevolgen van inflatie zijn
- hoe lonen en prijzen elkaar beïnvloeden

Koopkracht

- **Inflatie** = een algemene stijging van de prijzen.
- **Koopkracht** = de hoeveelheid goederen en diensten die je met je inkomen kunt kopen.
- Door stijging van je *netto* inkomen neemt je koopkracht toe.
- Door *inflatie* neemt je koopkracht af.

Oorzaken van inflatie

Prijzen kunnen stijgen...

- doordat de *vraag* sneller stijgt dan het *aanbod*.
- doordat de *productiekosten* stijgen.
 - Bijvoorbeeld door loonstijgingen of duurdere energie en grondstoffen.
 - Producenten berekenen de hogere kosten door in de verkoopprijzen.
- doordat de *overheid* belastingtarieven verhoogt.
 - Bijvoorbeeld verhoging btw-tarief.

Hoe hoog is de inflatie?

- Het CBS onderzoekt elke maand de prijsstijging van goederen en diensten.
- Hiermee berekent het CBS het **cpi** (= **consumentenprijsindexcijfer**).
- Met het cpi kun je de *inflatie* bepalen ten opzichte van het basisjaar.
- *Voorbeeld:*
 - Basisjaar (2015): cpi = 100
 - 2019: cpi = 105,78 –
 - Inflatie tussen 2015 en 2019: 5,78%

Basisjaar

Index van consumentenprijzen 2015 = 100							
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Januari	103,13	104,85	106,51	114,61	124,23	128,08	131,94
Februari	104,44	105,77	107,76	115,58	125,90	129,29	133,82
Maart	104,98	106,09	108,09	120,70	126,16	130,09	134,50
April	106,11	107,14	108,95	121,16	128,17	131,47	136,91
Mei	105,82	106,94	109,11	120,21	128,41	131,85	135,73
Juni	105,67	107,45	109,27	120,13	127,78	132,07	135,72
Juli	106,67	108,42	109,96	122,74	129,25	133,73	137,06
Augustus	107,32	107,65	110,54	125,63	129,90	134,22	137,48
September	106,16	107,19	110,37	129,20	128,81	133,01	137,06
Oktober	106,82	108,05	112,10	130,92	129,56	133,85	
November	106,01	106,72	113,02	125,81	127,63	132,47	
December	106,24	107,22	114,09	126,64	127,88	132,93	
Jaar	<u>105,78</u>	106,96	109,98	122,78	127,81	<u>131,92</u>	
Bron: CBS							

In 2019 waren de prijzen 5,78% hoger dan in 2015.

In 2024 waren de prijzen bijna 32% hoger dan in 2015.

Cpi

- Voor het cpi onderzoek het CBS verschillende groepen uitgaven: de uitgavencategorieën.
 - *In werkelijkheid onderzoekt het CBS 14 groepen met daarin honderden goederen en diensten.*
- Per categorie is de prijsverandering met een indexcijfer weergegeven.
 - *Voorbeeld: kleding heeft prijsindexcijfer 102. De prijzen van kleding zijn dus met 2% gestegen.*
- Elke uitgavencategorie heeft een **wegingsfactor**. Hoe groter het aandeel in de gezinsuitgaven, des te hoger de wegingsfactor is.
 - *Huisvesting heeft een hoge wegingsfactor, want huishoudens besteden hier een groot deel van hun inkomen aan.*

Prijswontwikkelingen ten opzichte van vorig jaar		
Uitgavencategorie	Prijsindexcijfer	Wegingsfactor
Voeding	99	12
Kleding	102	6
Huisvesting	102	26
Vervoer en recreatie	101	21
Overige	103	35
Totale bestedingen		

Cpi en inflatie berekenen

Berekening cpi:

1. Vermenigvuldig van elke productgroep het prijsindexcijfer met de wegingsfactor.
Bijvoorbeeld: Voeding: $99 \times 12 = 1.188$
2. Tel alle uitkomsten bij elkaar op.
3. Deel dit totaal door het totaal van alle wegingsfactoren.
Het totaal van de wegingsfactoren is meestal 100 of een veelvoud daarvan.
4. De uitkomst is het cpi.
Als je bij stap 2 uitkomt op bijvoorbeeld 10.450 en het totaal van de wegingsfactoren is 100, dan is het cpi: $10.450 \div 100 = 104,5$.
5. Het inflatiepercentage = het cpi – 100.
Bij de uitkomst van stap 4 is de inflatie: $104,5 - 100 = 4,5\%$.

Prijsontwikkelingen ten opzichte van vorig jaar		
Uitgavencategorie	Prijsindexcijfer	Wegingsfactor
Voeding	99	12
Kleding	102	6
Huisvesting	102	26
Vervoer en recreatie	101	21
Overige	103	35
Totale bestedingen		

Gevolgen van inflatie

- Een inkomensstijging van bijvoorbeeld 2,5% is een **nominale verandering**.
- Als de inflatie dan bijvoorbeeld 1% is, neemt je koopkracht met 1,5% toe. Dit is een **reële verandering**.

Reële verandering in % = nominale verandering in % – inflatie in %

- **Geldontwaarding**: door inflatie kun je voor hetzelfde bedrag steeds minder kopen.
- De koopkracht *van het geld* daalt, geld wordt minder waard.
- Inflatie in NL → NL producten worden duurder → de buitenlandse vraag naar NL producten daalt.

Inflatie en lonen

- Inflatie hoger dan loonstijging → koopkracht daalt.
- Vakbonden willen **prijscompensatie**: lonen stijgen net zo veel als de prijzen.
- Voor werkgevers stijgen de loonkosten. Die berekenen zij door in de prijzen.
- Door hogere prijzen neemt de inflatie toe.
- Vakbonden willen weer prijscompensatie...
- Zo kan een vicieuze cirkel van loon- en prijsstijgingen ontstaan: een **loon-prijsspiraal**.

